

BARABÁSI ALBERT-LÁSZLÓ:

Villanások

A jövő kiszámítható

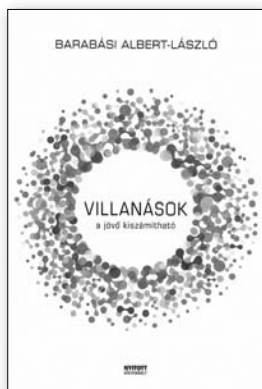
Barabási Albert-László második magyar nyelven kiadott könyve, a *Villanások*, ha lehet, még egy csipetnyivel izgalmasabb a néhány éve megjelent *Behálózva* című kötetnél. Pedig első könyvében a hálózatelmélet kutatásában nyitott teljesen új fejezetet, miszerint a természetben és a társadalomban létrejött hálózatok kialakulása korántsem véletlenszerű: emberi kapcsolataink, idegsejtjeink rendszere és az internet is ugyanazon elv szerint épül fel, működik, illetve bomolhat szét. Leírta, hogy mindezen hálózatok igen erősek és ellenállóak, de a törvényszerűen kialakuló „csomópontok” kiiktatása esetén meglepően könnyedén megzavarhatóak és szétbonthatóak, valamint még a közösségi oldalak elterjedése és népszerűvé válása előtt igazolta azt a tételt, amely alapján mi magunk a világ bármely táján élő ismeretlen embertől is legfeljebb csak „hat lépés távolságra” vagyunk.

Új könyvében, cáfolva a korábban evidenciaként kezelt tudo-

mányos tételt – azt, hogy az emberi viselkedés gyakorlati szempontból véletlenszerűnek tekinthető, azaz megjósolhatatlan, alkalm-szerű, körülírhatatlan és előreláthatatlan –, egyenesen azt állítja, hogy jövőnk a mindennapos cselekedeteink ismeretében egyre inkább meghatározható.

Barabási saját eredményei és más kutatások alapján is arra a következtetésre jutott, hogy az egyes emberek időbeosztásának és szokásainak ismeretében jövőbeni cselekedeteik igenis jó hatásfokkal megjósolhatók, illetve dehogymegjósolhatók: kiszámíthatók.

Szomszédunk tegnapi napjának ismeretében valóban alig-alig tudjuk meghatározni a holnapi napját, de több tízezer ember hosszú heteken át tartó időbeosztásának a birtokában már sokkal pontosabb eredményeket kaphatunk. Természetesen mindig csak a múltból következtethetünk a jövőre, de minden esetben szükségünk van az adatok kritikus tömegére. Az önkéntes kísérletekben szereplő emberek élete szinte kivétel nélkül állandó keretek között telt, ugyan kisebb-nagyobb távolságokban, de ugyanolyan rendszeresen mozogtak az otthon, a munkahely,

az iskola és a bevásárlóközpont között. Telefonálási, levelezési, utazási és költözési szokásaikat megfigyelve kiderült, hogy tevékenységük nem egyenletes ritmusban történik, hanem szinte kivétel nélkül mindenki az idő bizonyos részében igen aktív, mely rövidebb aktív periódusokat, a „villanásokat” hosszabb nyugalmi szakaszok követik illetve előzik meg.

A villanások kutatása azóta lehetetlen karriert futott be, létük egyre elfogadottabbá vált nemcsak az emberi társadalom, hanem az emberi test vagy az egész élővilág működésének vonatkozásában is. Állítólag az emberi agy is villanásos keresési eljárásokkal hívja elő a memóriában tárolt tényeket, de például az állatok számára is jobb a szisztematikus keresésnél az a stratégia, ha a sok apró lépés és időnként egy-egy nagy ugrás véletlenszerű kombinációját alkalmazzzák, sőt mintha maga az egész evolúció is e villanások révén haladna előre. De Barabási, Székely Dózsa György életének sorsfordító pillanatait hozva példaként, ugyanezeket a villanásokat véli felfedezni a történelemben is.

A szerző szerint „a villanásokat nem mi, emberek találtuk ki, hanem jóval azelőtt megjelentek, hogy a tudatos élet kialakult volna a földön. Az élet megnyilvánulási formáiban semmi nem sima vagy véletlenszerű, sejtjeinkben milli-

szekundumoktól órákig, cselekvéseinkben óráktól hetekig, betegségekben hetektől évekig, az evolúciós folyamatokban évezredektől évmillióig terjedően mindenféle időskálán a villanások dominálnak. A villanások az élet csodájának elválaszthatatlan részét képezik, jellegzetes jegyei az alkalmazkodásért és fennmaradásért folytatott küzdelemnek.”

A könyv végéhez közeledve számba vehetjük saját életünk eseményeit, és villanásait is regisztrálni igyekezhetünk. Nekünk egy vidéki családi házba költözés és csodálatos Annácska lányunk születése volt az utolsó villanásunk. Hogy mi lesz a következő? Ki tudja? Barabási!

SZELKE LÁSZLÓ

*(Fordította Kepes János,
Nyitott Könyvműhely, Budapest,
2010, 336 oldal, 3980 Ft)*

ALISON GOPNIK:
A babák filozófiája
*Amit a babák az igazságról,
a szeretetről és az élet
értelméről gondolnak*

Még ha nem is fogalmazhatunk úgy, hogy a filozófia a régmúltban egyáltalán nem foglalkozott a csecsemőkkel, azért megállapítható: az elmúlt harminc-negyven évben nagyobb figyelem irányult a babák-